

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Азадський університет
Каракалтакський державний університет
Київський національний університет технологій та дизайну
Луцький національний технічний університет
Національна металургійна академія України
Національний університет «Львівська політехніка»
Одеський національний політехнічний університет
Сумський національний аграрний університет
Східно-Казахстанський державний технічний
університет ім. Д. Серікбаєва
ТОВ «НВО «ПРОМІТ»
Українська асоціація якості
Українська інженерно-педагогічна академія
Університет Барода
Університет ім. Й. Гуттенберга
Університет «Politechnika Świętokrzyska»
Харківський національний університет
міського господарства ім. О. М. Бекетова
Херсонський національний технічний університет

СИСТЕМИ РОЗРОБЛЕННЯ ТА ПОСТАВЛЕННЯ ПРОДУКЦІЇ НА ВИРОБНИЦТВО

**Матеріали I Міжнародної науково-практичної
конференції**

(м. Суми, 17–20 травня 2016 року)

Сайт конференції: <http://srpv.sumdu.edu.ua>.

Суми
Сумський державний університет
2016

БАГАТОФУНКЦІОНАЛЬНА ДОБАВКА ДЛЯ ЦЕМЕНТУ НА ОСНОВІ АЗОТВІСНИХ ГЕТЕРОЦИКЛІЧНИХ ОРГАНІЧНИХ СПОЛУК

*Свідерський В. А., д.т.н., проф., Токарчук В. В., к.т.н., доц.,
Флейшер Г. Ю., ас., Трус І. М., к.т.н., ас., НТУУ «КПІ», м. Київ*

Сполуки на основі імідазоліну отримують все більше поширення в якості інгібіторів корозії сталеві арматури в бетонних виробках [1]. Імідазоліни, імідазоли та їх похідні також є ефективними інгібіторами кислотної корозії та застосовуються для захисту нафтопромислового обладнання [2]. Імідазолінами запропоновано модифікувати лігносульфонати для підвищення їх пластифікуючої дії [3].

Одночасно з основним ефектом інгібування корозії хімічні сполуки на основі імідазолінів можуть проявляти додаткові ефекти: зменшувати гігроскопічність цементу, стабілізувати цементні дисперсії та прискорювати тверднення цементів.

Для оцінки хімічної добавки на основі імідазоліну на гігроскопічній властивості цементу було досліджено вологопоглинання обробленого цементу, який зберігався в тонкому шарі в ексікаторі з 85 %-вою відносною вологістю[4]. Водоутримувальна здатність добавки оцінювалася за методикою, наведеною в [5], яка розроблена для визначення оптимальних концентрацій пластифікуючих добавок. Сама методика подібна до методики визначення водовідділення цементного тіста або молока і може застосовуватися в якості прискореного методу дослідження водоутримувальної здатності добавок. Суть її полягає у вимірюванні висоти цементної суспензії в пробірці після закінчення процесу седиментації. Нормальна густина та терміни тужавлення визначалися для цементного тіста за стандартними методиками на міні-приладі Віка, міцність на стиск – для цементного каменю. Результати випробувань наведені в таблиці 1.

Таблиця 1 – Фізико-механічні властивості цементу виробництва «Івано-Франківськ Цемент» марки 400

Вміст добавки, мас. %	Вологопоглинання, мас. %	Висота осаду суспензії, мм	Нормальна густина, мас. %	Терміни тужавлення, год-хв		Міцність на стиск, МПа, у віці, діб		
				початок	кінець	1	3	28
0,000	11,47	39,5	29,5	1-06	3-21	9,4	23,4	46,6
0,025	10,12	44,5	27,5	0-42	3-36	11,9	34,0	41,8
0,050	7,45	44,5	26,0	0-42	3-57	11,4	35,6	44,0

Вологопоглинання оброблених цементів зменшується на 11-35 %, висота цементної суспензії збільшується на 12 %, нормальна густина зменшується на 8-11 %, початок тужавлення прискорюється, а кінець сповільнюється. Міцність цементного каменю з модифікованого цементу після 1 доби тверднення більша на 21-26 %, після 3 доби – на 45-52 %, після 28 – менша на 5-10 %.

За вимогами стандарту на добавки для бетонів та розчинів [5] добавка вважається сильноводоредуруючою, якщо зменшує водопотребу розчину / бетону на 8-11 %, та прискорювачем тверднення, якщо міцність розчину / бетону після 1 доби тверднення на 20 % більша, а після 28 доби – 90 % або більше від міцності контрольного розчину / бетону. Результати випробування на цементному тісті та камені вписуються у необхідні величини, тому дозволяє віднести добавку до водоредукторів та прискорювачів тверднення.

Результати дослідження свідчать про те, що хімічна добавка на основі імідазоліну є багатофункціональною і може застосовуватися не лише в якості інгібітора, а й з метою модифікації властивостей цементів, а саме для зменшення їх гігроскопічності, стабілізації цементних суспензій, зменшення водопотреби та прискорення тверднення.

Список літератури

1. Lijuan F. Effect of an imidazoline derivative on the protection performance of oxide film for medon the carbon steel in saturated $\text{Ca}(\text{OH})_2$ solution / F. Lijuan, Y. Huaiyu, W. Fuhui // International journal of electrochemical science. – 2012. – No. 7. – P. 4064-4077.

2. Петров Н.А. Катионактивные ПАВ – эффективные ингибиторы в технологических процессах нефтегазовой промышленности / Н.А. Петров, Б.С. Измухамбетов, Ф.А. Агзамов, Н.А. Ногаев; под ред. Ф.А. Агзамова. – СПб: Недра, 2004. – 408 с.

3. Максимова С.В. Тяжелые бетоны с добавками лигносульфонатов, модифицированных имидазолинами: автореферат дис. на соискание ученой степени канд. тех. наук: спец. 05.23.05 «Строительные материалы» / Максимова Светлана Валентиновна; Пермский политехнический институт. – Москва, 1989. – 14 с.

4. Флейшер Г.Ю. Оцінка ефективності методики визначення гідрофобності цементу / Г.Ю. Флейшер, О. Булах // Збірка тез доповідей учасників «V Міжнародної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених з хімії та хімічної технології», Україна, Київ, 2014. – С. 159.

5. Артемов В.А. Механизм действия суперпластификаторов цементных систем с позиции теории Дерягина-Ландау / В.А. Артемов // Промышленное и гражданское строительство. – 2007. – № 12. – С. 27-28.

6. ДСТУ Б В.2.7-171:2008 (EN 934-2:2001, NEQ). Будівельні матеріали. Добавки для бетонів і будівельних розчинів. Загальні технічні умови.